

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VIII

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich, – zna gatunki epickie: mit, bajka, baśń, legenda, przypowieść, opowiadanie, nowela, powieść, epopeja, – wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, – wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu, – rozpoznaje, kim jest osoba wypowiadająca się w utworze epickim,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, – wymienia cechy gatunkowe mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – wyszukuje w tekście określone informacje, – wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, – ustala kolejność zdarzeń, – nazywa rodzaj narratora i narracji, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia wybranego bohatera, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wątki poboczne,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – zna elementy konstrukcyjne utworu epickiego, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – charakteryzuje narratora utworu, – określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, – wymienia większość cech	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, – rozpoznaje elementy konstrukcyjne utworu epickiego, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu epickiego, podając odpowiednie przykłady, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motto, dedykacji, punktu kulminacyjnego, – prezentuje za pomocą narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w utworze, – porównuje narratorów w różnych utworach, – charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski,

- rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, - zna pojęcia: <i>narrator</i> i <i>narracja</i>, - rozpoznaje w utworze wątek główny, - nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, - rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, - opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, - wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, - wie, czym jest alegoria i symbol w utworze epickim, - wymienia cechy postawy bohatera, - wie, jakie jest przesłanie utworu epickiego, - rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	- wypowiada się na temat przeczytanego utworu, - wskazuje wartości ważne dla bohaterów, - omawia postawę bohatera, - rozpoznaje w utworze ważne informacje, - tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny, - dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, - rozpoznaje w tekście alegorię i symbol, - rozpoznaje przesłanie utworu, - na podstawie poznanych tekstów tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	bohaterów, - zbiera informacje o bohaterze, - uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, - omawia wątek główny, - określa doświadczenia bohaterów, - prezentuje własne rozumienie utworu, - ocenia bohaterów, - rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, - rozpoznaje fakty i opinie, - odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, - omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, - podaje przykłady alegorii i symbolu, - zna przyczyny niepowodzeń bohatera, - wypowiada się na temat przesłania utworu, - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.	bohaterów, odwołując się do treści utworu, - selekcionuje zebrane informacje o bohaterze, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, - określa tematykę utworu, - omawia wątek poboczny, - porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, - interpretuje biblijne opowieści, - omawia funkcje alegorii, - ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, - formułuje przesłanie utworu, - omawiając utwory epickie, nawiązuje do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich.	- określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, - ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, - w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, - w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, - wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.
--	--	--	--	---

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – zna pojęcie <i>literatura piękna</i>, – wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór liryczny od innego utworu, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, – nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, – wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>, – wie, kto to bohater liryczny, – wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – odróżnia wers od strofy (zwrotki),	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, określa nastrój wiersza, – wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny, – nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, zgodnie z tematem i stylem dzieła, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, – przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czytając / recytując wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację, – dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na ten temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata wiersza, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, – wyjaśnia funkcje środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu,

- wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, - zna nazwy środków artystycznych: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm</i>, - wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, - zna pojęcia hymnu, pieśni, fraszki, trenu, - przedstawia tematykę wiersza, - zna pojęcie ironii, - wie, jakie jest przesłanie wiersza, - nazywa wartości ważne dla podmiotu lirycznego - rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.	- wierszu (podmiot liryczny) i adresata, - opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, - określa adresata wiersza, - wskazuje wers ze zwrotem do adresata, - wskazuje bohatera wiersza, - rozpoznaje w wierszach epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, - wskazuje w wierszu rymy, - rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę, - dzieli wersy na sylaby, - wie, na czym polega ironia i rozumie jej funkcje w utworach lirycznych, - rozpoznaje przesłanie utworu i wypowiada się na temat jego aktualności, - na podstawie poznanych wierszy tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych utworach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów, zna elementy z życia autorów utworów lirycznych	- porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, - rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne, - rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, - wymienia cechy hymnu, pieśni, trenu, fraszki, - wyjaśnia, na czym polega ironia, - dostrzega ironię w omawianych wierszach, - formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, odwołuje się do biografii autora w interpretacji utworów lirycznych.	- wyjaśnia znaczenie przenośnie utworu lirycznego, - uzasadnia własne rozumienie wiersza, - rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, - wskazuje cechy pieśni, trenu, fraszki w danym utworze, - definiuje pojęcie ironii, - omawia znaczenie ironii w danym utworze, - wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, - omawiając utwory liryczne, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych.	- charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, - charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, - porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich, - tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej, - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.
--	--	---	---	--

	wskazanych w <i>Podstawie programowej</i> .			
--	---	--	--	--

I.1. Czytanie utworów literackich – dramat

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: - zna pojęcie dramatu, - wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, - wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, - zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, - odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - wie, czym się różni realizm od fantastyki w dramacie, - wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny, - wymienia utwory dramatyczne poznane w klasach 7 i 8, - zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, - zna cechy utworów dramatycznych, - wie, czym cechuje się tragedia i komedia, - opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, - wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - omawia elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie, - rozpoznaje rodzaje bohaterów w dramacie, - zna pojęcie bohatera tragicznego i komizmu, - zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, - wypowiada się na temat dramatów poznanych w klasach 7 i 8, krótko opowiada, o czym jest utwór dramatyczny	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, - wskazuje cechy utworów dramatycznych, - wymienia cechy tragedii i komedii, - opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, - wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, - określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, - wskazuje bohatera tragicznego, - ocenia bohaterów dramatu, - określa, na czym polega komizm, - nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, - rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, - omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, - wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, - rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, rodzaj bohatera, - określa relacje łączące bohaterów, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - określa funkcje komizmu, - wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, - omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, - wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatów poznanych w klasach 7 i 8.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - udowadnia, że utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, - określa funkcje komizmu, - prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, - określa problematykę dramatów poznanych w klasach 7 i 8 i prezentuje ją w twórczy sposób, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, odwołując się do znajomości całej lektury.

	z kanonu lektur obowiązkowych.			
--	--------------------------------	--	--	--

I.1. Czytanie utworów literackich – gatunki synkretyczne

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wie, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wymienia utwory synkretyczne poznane w klasach 7 i 8, zna utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawia elementy świata przedstawionego w balladzie; – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wypowiada się na temat utworów synkretycznych poznanych w klasach 7 i 8, – krótko opowiada, o czym jest utwór synkretyczny z kanonu lektur obowiązkowych dostrzega w sztuce nawiązania do poznanych utworów synkretycznych.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje wydarzenia ballady w sposób przyczynowo-skutkowy, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm danego dzieła, – określa funkcje punktu kulminacyjnego w balladzie, – porządkuje zebrany materiał na temat utworów synkretycznych z kanonu lektur obowiązkowych, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych, tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych, prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w poznanych utworach synkretycznych.

I.2. Odbiór tekstów kultury

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
– określa tematykę poznanych tekstów kultury,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u>	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u>

- wymienia elementy tekstu kultury, - nazywa wrażenia wywołane tekstem kultury, - dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, - wie, że są różne gatunki dziennikarskie, - rozpoznaje wywiad, artykuł, reportaż wśród gatunków publicystycznych.	- wyszukuje potrzebne informacje, - prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp., - cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, - rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, - podaje funkcje lidu, dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury.	- wskazuje cechy tekstów kultury, - nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, - określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, - określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu, określa znaczenie lidu.	- opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście, - opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury, - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, - porównuje różne dzieła, omawia funkcje lidu.	- omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.
--	---	--	--	---

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego – fleksja

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: - odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, - wie, że imiesłowy przymiotnikowy i przysłówkowy są nieosobowymi formami czasownika,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, bezokoliczniki, imiesłowy, - podaje końcówki imiesłowów,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - rozpoznaje, z jaką częścią mowy ma do czynienia, - określa formę fleksyjną wyrazu, - wskazuje imiesłów	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - tworzy wskazane formy fleksyjne wyrazów, - przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawnie używa imiesłowów, - wskazuje i poprawia błędy fleksyjne,

– zna zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, – zna podstawowe zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy oraz wyjątki od tych zasad, – zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim.	– wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów, – wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, – tworzy imiesłowy z partykułą <i>nie</i>, – zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, wymienia zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.	w zdaniu i określa jego rodzaj, – wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, – rozpoznaje nazwy miejscowe, – stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, poprawnie odmienia imiona i nazwiska..	– bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy – uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, – podaje własne przykłady nazw miejscowych, – bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe, nazwy mieszkańców oraz imiona i nazwiska, wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk.	– redaguje tekst z użyciem partykuły <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, – poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.
--	---	--	---	--

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – próbuje przekształcać równoważnik w zdanie pojedyncze, a następnie w zdanie złożone oraz w wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – rozróżnia równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna typy zdań złożonych, – tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych, – stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, odróżnia mowę	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – przekształca wypowiedzenia zbudowane z różnego rodzaju zdań złożonych, – przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję, – odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone, – wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego, – przeprowadza analizę składniową zdań

złożonych, rozumie różnicę między mową zależną a niezależną.	zależną od mowy niezależnej i umie wskazać je w tekście.	uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji.	– stosuje imiesłowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję.	wielokrotnie złożonych, redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.
--	--	---	--	---

II.1. Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – zna pojęcia: <i>temat słowotwórczy, definicja słowotwórcza, formant, a także rodzina wyrazów, wyraz pokrewny, rdzeń</i>, – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyrazy pochodne, – wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, wie, czym są wyrazy złożone i zna podstawowe zasady ich pisowni.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, – odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, – próbuje przeprowadzać analizę słowotwórczą wyrazu, – rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, – rozpoznaje wyrazy pokrewne, – rozpoznaje wyrazy złożone, zna zasady tworzenia i pisowni wyrazów złożonych.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i pochodne, – przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazu, – wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, – podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, – rozpoznaje rodzinę wyrazów, wskazuje rdzeń i oboczności, omawia zasady tworzenia wyrazów złożonych i objaśnia ich pisownię.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – poprawnie przeprowadza analizy słowotwórcze, – rozpoznaje rodzaj formantu w wyrazie, – omawia znaczeniową funkcję formantów, – podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, – przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, – tworzy wyrazy złożone stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach: wyrazy podstawowe i pochodne, wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, wyrazy pokrewne i wyrazy złożone, bezbłędnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu.

II.1. Gramatyka języka polskiego – fonetyka

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
---------------------	-------------------	-------------	--------------------	----------------

Uczeń: – zna pojęcie <i>fonetyka</i>, – zna zasady dzielenia wyrazów na głoski i sylaby, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, – wie, czym są upodobnienia fonetyczne, zna reguły akcentowania w języku polskim.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – rozumie, czym zajmuje się fonetyka, – rozróżnia rodzaje głosek, – poprawnie przenosi wyrazy, – rozumie funkcje głoski <i>i</i>, – rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne w polszczyźnie, – wymienia reguły akcentowania w języku polskim, rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – poprawnie dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, – określa rolę samogłoski <i>i</i>, – omawia mechanizm upodobień fonetycznych, – stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, wymienia wyjątki od zasad akcentowania.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, – rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie, – objaśnia mechanizm upodobień fonetycznych, podaje ich przykłady, – wypowiada się z prawidłową intonacją, prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.
---	--	--	--	---

II.2. Zróżnicowanie języka

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: – zna pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, – wie, czym jest słownictwo wartościujące, – rozróżnia synonim od antonimu i homonimu, a archaizm od neologizmu, – dostrzega archaizmy w utworze, – dostrzega kolokwializmy	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – rozumie pojęcia: <i>synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm, archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, – wskazuje synonimy, antonimy, homonimy i frazeologizmy, – zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, – wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, – podaje przykłady archaizmów i neologizmów, zdrobnień, zgrubień, związków frazeologicznych i określa ich funkcje w tekście,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – tworzy synonimy oraz antonimy konkretnych słów, – wyjaśnia różnicę między archaizmem a neologizmem oraz zdrobieniem a zgrubieniem, – poprawnie używa frazeologizmów w swoich wypowiedziach, – interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, – urozmaica język swojej wypowiedzi, – świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, – świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu,

w wypowiedzi i próbuje je zastąpić wyrazami ze słownictwa ogólnego, - wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, - odróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, - wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany, - wie, co to jest styl językowy.	- zna rodzaje i funkcje archaizmów, neologizmów i zapożyczeń, - zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, a zapożyczenia – wyrazami rodzimymi, - tworzy wyrazy o szerszym zakresie lub bogatszej treści, - rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia, - zna sposoby wzbogacania słownictwa, - rozpoznaje różnice między językiem mówionym a pisanym, oficjalnym a nieoficjalnym, - rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych, zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów.	- omawia funkcje kolokwializmów i słownictwa wartościującego, - wymienia różne rodzaje zapożyczeń, wyjaśnia ich funkcje i omawia ich przydatność, - rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu językowego, - rozpoznaje cechy stylu w czytanim tekście, omawia różne rodzaje stylów językowych.	neologizmów, kolokwializmów, - stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa, - wskazuje w tekście środki charakterystyczne dla różnych stylów językowych, podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami.	- na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, - koryguje błędy swoje i innych, tworzy prace w odpowiednim stylu językowym.
--	---	---	--	---

II.3. Komunikacja językowa i kultura języka

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: - zna zasady pisowni, - wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa, - wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, - rozpoznaje teksty reklamowe,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wie, co to jest norma językowa i błąd językowy, - wymienia rodzaje błędów, - odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - omawia różne rodzaje błędów językowych,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - na przykładach wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a użytkową, - w praktyce rozpoznaje i eliminuje różne rodzaje błędów językowych,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, - na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka,

- wskazuje slogany reklamowe, - wie, że w języku istnieje perswazja, - dostrzega manipulację językową, - zna zasady dyskusowania, - formułuje argumenty.	- zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wie, czym jest slogan, - odróżnia perswazję od manipulacji, - rozpoznaje środki służące manipulacji językowej, - zna znaczenie języka ciała w komunikacji, - zna środki retoryczne stosowane w dyskusji, - podaje przykłady słownictwa modnego, wyraża opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	- przekształca wypowiedzi tak, by usunąć błędy, - określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, - ocenia zasady dyskusowania, - przedstawia argumenty w dyskusji, - stosuje środki retoryczne, - wyjaśnia, na czym polega kultura języka, podaje przykłady mody językowej.	- podaje przykłady sloganów reklamowych, - wskazuje w tekście środki służące manipulacji, - stosuje w praktyce zasady dyskusowania, - poprawnie stosuje środki retoryczne, - zastępuje słownictwo modne synonimami, uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny.	- świadomie posługuje się perswazją, - nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa, - zna różne odmiany dyskusji, bierze udział w debacie.
--	---	--	---	--

II.4. Ortografia i interpunkcja

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: - zna reguły polskiej ortografii, zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi, - rozpoznaje reguły ortograficzne, stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wie, co łączy ortografię z tradycją, - rozumie, że pisownia odzwierciedla zmiany, które kiedyś zaszły w języku, objaśnia reguły ortograficzne i interpunkcyjne.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji.	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek.

III. Tworzenie wypowiedzi - rozprawka, opowiadanie twórcze, przemówienie, CV, list motywacyjny, podanie, zaproszenie, ogłoszenie

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń: - wie, czym jest rozprawka, - zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, - wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, - wie, czym jest plan kompozycyjny, - zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, - zna zwroty do słuchaczy, - wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała, - odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, - zna typy narracji, - wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, - pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie, - zna pojęcie spójności tekstu, - zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi, - wie, czym są teksty użytkowe, wie, czemu służą CV i list motywacyjny,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> - wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, - formułuje tezę, - wie, czym jest argument, - odróżnia przykład od argumentu, - wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, - wie, co to jest wniosek, - zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego - zna etapy pracy nad przemówieniem, - dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, - wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała, - rozróżnia typy narracji, - wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, - rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, - pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze i przemówienie, - zna pojęcia retrospekcji i puenty,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> - wymienia cechy rozprawki, - odróżnia tezę od hipotezy, - odróżnia argument od kontrargumentu, - ilustruje argument przykładem, - próbuje uporządkować wywód, - pracuje nad planem kompozycyjnym, - podejmuje próbę wnioskowania, - pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpira przewidywany kontrargument, - uzasadnia dobór argumentów, - stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, - wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, - stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, - stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> - stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, - formułuje kontrargumenty, - hierarchizuje argumenty, - zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, - formułuje wnioski, - porządkuje wywód argumentacyjny, - sporządza plan kompozycyjny, - funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, - używa środków retorycznych, - świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, - stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicenia stylu, - rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, - pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze,	Uczeń: <u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> - samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, - publicznie wygłasza swoje przemówienie, - samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi, tworzy bezbłędnie pisma użytkowe.

- wymienia najważniejsze elementy zaproszenia, podziękowania, ogłoszenia, dedykacji, - podejmuje próbę napisania zaproszenia, ogłoszenia, podziękowania lub dedykacji.	- zna środki językowe nadające tekstowi spójność, - przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość, - rozpoznaje w tekstach wnioskowanie, - wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi, - odróżnia podanie od innych form użytkowych, zna elementy kompozycyjne CV i listu motywacyjnego, - redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację według wzoru, - poprawnie zapisuje datę i miejsce wydarzenia.	- stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, - dba o spójność tworzonego tekstu, - stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność, - ocenia różne formy wypowiedzi, stosując poznane kryteria, - wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie, umie napisać wskazany tekst użytkowy, - redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację, - stosuje zwroty do adresata i charakterystyczne sformułowania, - stosuje zwroty grzecznościowe, - pisze krótko, zwięźle, konkretnie.	- omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych, - tworzy tekst jako logiczną całość, - pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi, poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne, - redaguje zaproszenie, ogłoszenie, podziękowanie i dedykację, uwzględniając konieczne elementy, - stosuje odpowiednią kompozycję i układ graficzny.	
---	--	---	--	--